

LA IAȘI ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI

C. G. Alexandrescu: K. K. Klein - întemeietorul unei biblioteci

Karl Kurt Klein - întemeietorul unei biblioteci moderne

de Carmen Gabriela Alexandrescu

Abstract: K.K. Klein becomes the director of Central University Library of Iasi in 1932 and he completely reorganizes its structure and activity. The organization of the library services by occidental principles has permitted a more logical and a better functioning. The achievements obtained in the five and a half years while he was director of the library justify us to consider K.K. Klein the archfounder of the modern library.

(Klein, Karl Kurt; bibliotecă; conducere; organizare)

Pentru Biblioteca Centrală Universitară "Mihai Eminescu" din Iași, anul 1997 a marcat aniversarea a două evenimente deosebit de importante pentru existența și devenirea ei ulterioară: 100 de ani de la nașterea profesorului și remarcabilului director care a fost Karl Kurt Klein și 65 de ani de când Biblioteca Universității renăștea sub forma modernă pe care o cunoaștem astăzi.

Omul care a avut curajul și dârzenia de a reorganiza complet structura și activitatea Bibliotecii Universitare din Iași a fost Karl Kurt Klein, și pentru această realizare el poate fi socotit pe drept cuvânt ca întemeietorul unei biblioteci moderne.

Născut la 6 mai 1897 la Ferihaza, pe plaiurile Năsăudului, K.K. Klein absolvă liceul Brukenthal din Sibiu, luându-și bacalaureatul în 1915. Urmează Universi-

tatea din Debrecen, Marburg a.m. Lahn și Cluj, obținând licența în filologie modernă în anul 1920 la Universitatea din Cluj. Licențiat în teologie în 1923 la Consiliul regnicolar protestant din Sibiu, K.K. Klein devine în anul 1921 doctor în filosofie la Universitatea din Cluj. Numit asistent la catedra de germană a Universității din Iași la 1 noiembrie 1923, docent în 23 iunie 1926, el a devenit la 19 aprilie 1932 conferențiar suplinitor.

A fost însărcinat în 1928-1929 cu suplینirea catedrei de Ausland Kunde la Facultatea de Filosofie din Marburg, fiind și la conducerea Institutului universitar Fur Grenz und Auslandsdeutschum la aceeași universitate. Era membru titular al Academiei Germane din Munchen, secția istorie și membru în Comitetul Societății Științifice Verein fur Siebenburgische Landeskunde, Sibiu.

LA IAȘI ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI

C. G. Alexandrescu: K. K. Klein - întemeietorul unei biblioteci

Dintre lucrările publicate de K.K. Klein în calitate de autor, amintim: *Beiträge zur Geschichte des Protestantismus in der Moldau*, București, 1924; *Adolf Meschendörfers Drama...*, Hermannstadt, 1924; *Beziehungen Martin Optizens zum Rumanentum*, 1927; *Rumänisch-Deutsche Literatur beziehungen*, Heidelberg, 1929; *Splitter zur Geschichte der Herkunftsforschung...*, Iași, 1931; *Un germanist român - profesorul Traian Bratu* - extras din Revista germaniștilor români, anul VI, nr. 2/1937 (exemplar donat de autor). În colaborare cu profesorul Traian Bratu, a elaborat *Limba germană pentru clasa a V-a secundară și Limba germană pentru clasa a VI-a secundară*, București, Cartea Românească, 1935.¹

Avînd o asemenea pregătire, este clar de ce, în primăvara anului 1932, mai precis la 16 mai, comisia bibliotecii l-a ales dintre toți cei care au solicitat postul de director (G. Cardaș, C. Andreescu, M. Uță, Karl Kurt Klein), pe K.K. Klein.

La 10 iunie 1932, el preia conducerea și destinele bibliotecii, într-unul din momentele ei dificile. Predecesorul lui Klein, profesorul George Pascu, demisionează în aprilie 1932, lăsînd în urma sa o situație deficitară, întrucît a neglijat complet biblioteca, ocupîndu-se exclusiv de propriile lucrări științifice. De altfel, în momentul cînd a demisionat, senatul Universității i-a cerut să plătească suma de 22455 lei, o sumă considerabilă pentru acele timpuri.

Datoriile bibliotecii crescuseră la impresionanta sumă de 339834 lei și aproximativ 80000 de cărți erau amenințate cu

distrugerea datorită proastei depozitări sau mucegaiului și șoarecilor, la care se adaugă în 1932 și un incendiu, care a produs însemnate pagube.

Noul director a preluat împovărata moștenire și a căutat să schimbe complet înfățișarea bibliotecii printr-o reorganizare și structurare a activității, toate acestea fiind obținute cu mari eforturi și sacrificii din partea lui, dar mai ales a colaboratorilor, care i-au înțeles intențiile.

Încă din 1924, a fost solicitată în repetate rînduri de către conducerea bibliotecii, o nouă clădire, deoarece cărțile și periodicele ajunseseră să fie depozitate în condiții improprii. Folosirea sălii de lectură și ca depozit aducea atingere bunei funcționări a instituției care nu dispunea nici de birouri pentru salariați și nici de ateliere de legătorie și stolerie.

În plus, bibliotecarii beneficiau de un tratament salarial discriminatoriu față de colegii de la bibliotecile din Cluj, București sau Cernăuți, primind doar o treime din venitul pe care îl aveau aceștia.

Principalul obiectiv urmărit de K.K. Klein pentru realizarea proiectelor sale a fost obținerea unei sume necesare finanțării noii organizări a bibliotecii. Pe 29 septembrie 1932, Klein a solicitat Ministerului Învățămîntului suma de 120000 lei, deoarece: "Este evident că reorganizarea bibliotecii se poate face în bună măsură cu mijloacele și mobilierul existente (dulapuri, fișiere, rafturi, fișe de cartotecă). Dacă ne-am limita însă exclusiv la materiale existente, ar însemna ca respectivele lucrări să rămînă în urmă cu un sfert de secol".

LA IAȘI ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI

C. G. Alexandrescu: K. K. Klein - întemeietorul unei biblioteci

Și cum orice schimbare se face luînd în considerare în primul rînd factorul uman, supus sacrificiilor, directorul Klein precizează că reorganizarea bibliotecii va începe cu personalul care o deservește: "Trebuie să înceteze starea de pînă acum de a băga funcționari în bibliotecă fie pentru că sunt *băieți buni* care între licență și ocuparea unui post definitiv în învățămînt sau în altă parte trebuie *plasați*, sau fiindcă sunt *băieți săraci* care "mor de foame" dacă nu li se face loc în Bibliotecă. Că epoca de aur a sinecurilor a apus pentru totdeauna nici nu mai trebuie menționat, dar bi-bliotecar poate fi numai acela care își concentrează toate privirile și năzuințele exclusive asupra Bi-bliotecii".²

În concepția directorului Klein, bibliotecarul modern trebuie să aibă o pregătire științifică solidă, comparabilă cu a unui profesor universitar, să posede aptitudini de organizator și chiar cunoștințe comerciale: "... e nevoie de un om sociabil ... un om de caracter și absolut corect"... "Numai bibliotecarul din convingere, funcționar de carieră, va putea face față unor cerințe atît de multiple și de mari".³

În vederea adoptării celui mai bun plan de restructurare și organizare, directorul a întreprins, în toamna anului 1932, cu mijloace proprii, o călătorie în Germania, vizitînd Biblioteca de Stat din Bayern și cea din Berlin, Biblioteca Universității și Biblioteca Institutului pentru Economie Mondială din Kiel în timp ce Bronislav Irion acumula experiență biblioteconomică în Marburg/Lahn, unde își pregătea doctoratul.

Experiența acumulată, discuțiile avute cu directorii acestor instituții au servit la realizarea planului de organizare. Astfel, primul lucru pe care l-a făcut Karl Kurt Klein a fost să separe îndatoririle pur bibliotecare de cele administrative și tehnice, renunțîndu-se definitiv la sistemul de "Saalbibliothek".

O deosebită importanță a avut-o coordonarea foarte bună și eficientă a activității bibliotecarilor. Pregătirea profesională, care pînă în 1932 lăsa de dorit, a devenit în acei ani un deziderat de bază, Klein trebuind să se descurce cu personalul existent. El a organizat ședințe de lucru lunare, proiectate a fi de fapt cursuri de perfecționare și recalificare. Conform unor planificări se susțineau referate, urmărindu-se un dublu scop: studiul aprofundat al celor care le susțineau și acumularea de experiență și cunoștințe în rîndul auditoriului. Se păstrează procesele verbale ale acestor ședințe, la fel și dările de seamă zilnice ale angajaților, analizele diferitelor compartimente.

Toate realizările obținute între anii 1932-1936 constituie prima fază în planul elaborat de directorul K.K. Klein în reorganizarea Bibliotecii Universității.

Odată cu anul 1936, biblioteca intră în cea de-a doua etapă a restructurării sale cînd serviciile au fost organizate după principii bibliotecare: Accesiune (pentru completarea și evidența colecțiilor), Catalogare, Periodice, Serviciul Imprumutului și Serviciul administrativ care se ocupa cu corespondență, contabilitate, supravegherea atelierelor și diverse lucrări administrative.

LA IAȘI ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI

C. G. Alexandrescu: K. K. Klein - întemeietorul unei biblioteci

Transformările radicale ale bibliotecii coincideau cu intrarea în vigoare a Legii învățământului din 1932, prin care universitățile erau apreciate ca instituții științifice și culturale pentru profesorii și studenții acestora, dar și de utilitate generală, la dispoziția tuturor celor interesați. În acest moment va intra în vigoare și noul *Regulament de funcționare a Bibliotecii Universității*, care corespunde cerințelor impuse de legea învățământului. Cele mai multe modificări apar în special la capitolul legat de personalul Bibliotecii. Art. 21 din capitolul III se referă la implicarea nemijlocită a bibliotecarului în ceea ce privește răspunderea materială legată de lipsa cărților sau revistelor "provenită în timpul serviciului din cauza neglijenței sau culpei sale".

Activitatea desfășurată sub directa îndrumare a directorului Klein, un om disciplinat, muncitor și riguros, a făcut ca, într-un timp relativ scurt, biblioteca să poată face față cerințelor beneficiarilor și, în același timp, planul de reorganizare să-și arate roadele. Lucrul acesta a fost evidențiat clar de cuvintele cu care își încheie darea de seamă a anului 1935-1936 Karl Kurt Klein: "Anul 1935-1936 ne-a dat deplina certitudine că drumul pe care am apucat, de nu va fi părăsit înaintea vremii, va putea duce la succes".⁴

Organizarea serviciilor în bibliotecă după modelul celor din Apus a permis o mai bună și logică funcționare. Astfel, aproape întreaga activitate a fost canalizată spre cele două servicii de bază ale bibliotecii: Accesiunea și Catalogarea aflate în relație și puse sub conducere

unică, și Periodicele unde sînt primite tipăriurile, se face inventarierea și fișarea lor.

O bună activitate s-a desfășurat și în cadrul serviciului Administrativ care răspundea și de lucrările executate de atelierele de legătorie și stolerie.

În cadrul serviciului Împrumut, s-au luat o serie de măsuri valabile și-n zilele noastre, referitoare la buletine de împrumut, garanții, permise de intrare, penalități.

Numărul cititorilor a crescut în 1933 cu 10000 față de anii precedenți, fapt ce justifică eficiența noilor măsuri.

În ceea ce privește fondul publicațiilor, trebuie spus că în anul 1932 existau aproximativ 300.000 de volume de cărți, acestea fiind clasificate după 6 formate, astăzi păstrîndu-se aceeași cotare a cărților cu excepția formatului VI care a dispărut. Trebuie precizat că, la ultimul control general, din 1923, se constata o lipsă de 30.000 volume. În anul 1932 lipsurile totalizau cca. 31.127 volume. Ziarele și revistele pentru care Klein dă în 1935 următoarele cifre: 5252 titluri, 21.197 volume, nu au fost cuprinse nici pe jumătate, după cum preciza Irion, deoarece păstrarea nefavorabilă a periodicelor în pivniță nu a permis o vedere de ansamblu asupra lor. Ulterior, după 1945, cînd Biblioteca Universității s-a mutat în clădirea Fundației Regelui Ferdinand, o mulțime de ziare nu au fost transportate și ulterior au fost distruse.

În ceea ce privește activitatea de inventariere a publicațiilor, se va acorda o atenție deosebită, astfel încît, încă de la

LA IAȘI ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI

C. G. Alexandrescu: K. K. Klein - întemeietorul unei biblioteci

început, o mare parte din munca depusă la ordonarea serviciilor bibliotecii a fost dedicată completării, inventarierii și fișării fondului de publicații. Înregistrarea s-a făcut după unități bibliografice, ținându-se cont de proveniența publicațiilor: depozit legal, donații, schimb și achiziții.

O problemă aparte cu o rezolvare destul de anevoioasă a constituit-o cea a cataloagelor. Înainte de război, biblioteca avea sistemul cataloagelor fixe - se scria pe lângă registrul inventar încă un registru catalog, în care cărțile erau înscrise în ordinea metodică.

Necesitatea înființării unui catalog alfabetic pe autori apare încă de la 1860, când Hasdeu propune realizarea unui astfel de catalog și devine viabilă începând cu anul 1916, când se introduce catalogul alfabetic pe autori și catalogul pe subiecte. Dar realizarea acestui deziderat întâmpină multe greutăți și, în final, se reușește alcătuirea unui catalog de circa 150.000 de fișe - denumit catalog provizoriu. Paralel cu această activitate se desfășoară și lucrările de întocmire a unui catalog alfabetic de autori, pe fișe de format internațional 75x125 mm.

La sfârșitul anului 1937, Biblioteca Universității avea următoarele cataloage: pe fișe, catalog administrativ sau evidență pentru cărți; catalog administrativ pentru reviste; catalog alfabetic pe autori, pe fișe scrise de mână pentru cărți (catalog provizoriu) și catalog alfabetic și un catalog zecimal pe fișe de tip internațional scrise la mașină, două cataloage alfabetice pentru reviste (unul scris

de mână pentru serviciul intern și unul scris la mașină pentru public).

Directorul Klein a fost preocupat și de realizarea unei biblioteci uzuale în care cărțile să fie așezate pe rafturi, publicul cititor avînd acces direct la ele, mijlocind în acest fel o mai bună legătură între cititori și bibliotecă, dînd posibilitate cititorului să știe cum să folosească o bibliotecă. Nu este rușinos de recunoscut că problema este de actualitate, că nu există o educație bibliotecară a cititorilor.

Tot în perioada directoratului lui Klein s-au creat relații cu biblioteci din străinătate: Strasburg, Breslau, Tubingen, Göttingen. Bibliotecile de Stat din Berlin și München, dar și Buenos Aires, New York, Paris, Glasgow, Oxford colaborau cu ieșenii în anul 1937.

Tot ce s-a realizat în cei 5 ani și jumătate, cît profesorul K.K. Klein - cu prețul neglijării obligațiilor familiale sau profesionale (era unul dintre cei mai buni germaniști români) - s-a aflat la conducerea bibliotecii, s-a dovedit a fi greu de zdruncinat, dovadă că și astăzi B.C.U "Mihai Eminescu" funcționează pe structura și reorganizarea înfăptuite de Klein și colaboratorii săi.

Obligat prin legea dată la 11 noiembrie 1937, care interzicea salariaților Universității să ocupe concomitent două posturi, deși rectorul Traian Bratu a scris personal ministrului încercînd să obțină o reglementare specială pentru păstrarea în funcția de director al Bibliotecii Universității a lui K.K. Klein, acesta se vede obligat să demisioneze. Începînd cu 1 decembrie 1937, Karl Kurt Klein va

LA IAȘI ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI

C. G. Alexandrescu: K. K. Klein - întemeietorul unei biblioteci

ocupa postul de conferențiar la Facultatea de Filosofie a Universității din Iași.

Ce am putea adăuga astăzi vis-à-vis de existența Bibliotecii Centrale Universitare "Mihai Eminescu" și de trecerea ei în mileniul trei? Că trecerea aceasta a fost pregătită, în deceniul al patrulea al acestui secol, de un om care nici o clipă nu a pregetat să pună mai presus de interesele personale, interesele instituției pe care a condus-o. La a 70-a aniversare a lui Klein, Franz Heronymus Riedl scria: "Viața și realizările lui Karl Kurt Klein sunt cu atât mai demne de admirație cu cât

au fost departe de a se desfășura într-un cadru ferit, izolat de orice influență potrivnică, dimpotrivă, el a fost atins de multe încercări, lovituri ale soartei, tulburări și piedici. Dar nimic nu i-a putut înfrînge puterea de decizie și voința, nimic nu l-a putut doborî, încrederea sa în Dumnezeu și conștiințiozitatea au făcut ca ceea ce pe alții i-ar fi descurajat cu totul, pentru el să fie un motiv de autodepășire, făcîndu-l să dea dovadă de o și mai mare sîrguință și zel în urmărirea țelului propus".⁵

NOTE

1. Predescu, Lucian, *Enciclopedia Cugetarea, București, George Delafras, 1939-1940.*
2. Popescu, Nicoleta, Papuc, Liviu, Tătărăucă, Radu, *Biblioteca Centrală Universitară "Mihai Eminescu" - Monografie, Iași, 1989, p. 45-46.*
3. Klein, Karl Kurt, *Politica bibliotecară a Universității Mihăilene, în: Anuarul Universității, 1930-1935.*
4. *Anuarul Universității, Iași, 1930-1935, p. 553.*
5. Schwob, Anton, *Karl Kurt Klein als Lehrer und Forscher, în: Wegw Landeskundlicher Forschung, 25 Jahre Arbeitskreis für Siebburgische Landeskunde 1962-1987, Koln-wien, 1988 (Siebenbürgisches Archiv, Band 21).*